

šování kvantitativního a povrchně senzačního charakteru informací, zbavených cenzurního náhubku, od jejich významové závažnosti, kvality a systémových souvislostí s minulým i budoucím vývojem demokracie a socialismu v nás. Nesporné zásluhy většíny novinářů a pracovníků masových komunikačních prostředků o šíření potřebných informací by nám neměly zastírat stále více se projevující trhliny v zásadní interpretaci a myšlenkové analýze holých „superinteresantních“ skutečností a sklouzávání do poloh bulvární senzačnosti. Tak kupříkladu milenky a morální profil jednoho generála leckdy budí větší pozornost, než principy kádrové politiky, zajištění demokratické kontroly a odpovědnosti vedoucích činitelů armády a bezpečnosti republiky.

Druhé nebezpečí spočívá v nedostatečném spojování určitých vlastností informací s určitými politickými postoji a vlastnostmi lidí. Většina novinářů a pracovníků masových komunikačních prostředků správně pochopila, že vývoj u nás přechází ze stadia pouhého informování a kritického odhalování do stadia požadavků nezbytných kádrových změn a vytlačení řady zatvrzelých tvůrců a nositelů konzervatismu z čelných stranických a státních funkcí. Méně se však už chápe, že nejde jen o určité osoby, ale především o zásady a principy staré či nové kádrové politiky. Kádrový profil vedoucích funkcionářů, kteří by měli odejít, nemůže být kritizován pouze podle jejich chování v rozhodujících chvílích obratu na prosincovém a lednovém plénu a bezprostředně po něm, ale měl by se stát předmětem konkrétních rozborů a kritik z hlediska iniciativního a soustavného pěstování policejné byrokratických institucí a metod práce. Nemůžeme zde nenapadně přejít na pozice bezprincipiálního smíření s odpovědnými špičkami byrokratické mašinerie, které se z pudu sebezáchovy a ve snaze o zachování svých pozic dnes hlásí pod prapory demokracie a pokroku.

Třetí nebezpečí, jež nám dnes hrozí ve sféře masových informací, vyplývá z obou předcházejících a je užte spjato s nutností velmi brzkého přechodu celého progresivního hnutí z fáze kádrových změn do fáze institucionálních změn celého našeho systému. Teprve ony totiž mohou poskytnout jistotu, že nedojde znovu ke zneužívání hierarchických aparátů v řízení společnosti a monopolu mocenských prostředků. Zde se zatím masové komunikační prostředky převážně omezily jen na určitá kulatá hesla, tlumočení projevů několika čelných politiků a teoretiků a citaci akčního programu. V řešení těchto úkolů zřejmě nebude stačit jen snímkovat živelné vření mezi lidmi či informovat o tom, co se kde stalo nebo řeklo, ale čekají nás zde velmi náročné úkoly rozvíjení hlubšího myšlenkového ponoru a kvasu a rozšiřování styčných ploch mezi skupinami povolání specialistů a odborníků a nejširšími vrstvami naší společnosti. Přejít od víceméně

živelných kritických diskusí a pokusů o okamžitou reformu nesnesitelných poměrů k solidně založenému racionálnímu hledání a navrhování komplexních institucionálních základů zcela nového modelu „československého demokratického socialismu“ bude našim hlavním dlouhodobým celonárodním úkolem. Všichni, zvláště pak dělnická třída a inteligence, se zde budeme muset ještě mnohem hlouběji vzájemně poznávat, chápat a učit promyšlet a dělat věci, za něž bychom se v budoucnosti nemuseli stydět.

LL č. 8, 18. dubna 1968

J.T. Pick O kráse

Přečetl jsem si nedávno v Mladé frontě, že po čtyřicátém pátém roce Marie Švermová a Rudolf Slánský doporučili Václavu Koutnému, aby se vzdal své funkce předsedy Svazu mládeže, poněvadž prý na ni nebyl dost hezký.

Miroslav Hladký, který ten článek napsal, s tím nesouhlasil, ale mně se takový způsob kádrové práce velice zamlouvá.

Přitom absolutně nic nemám proti Václavu Koutnému, i když prý byl podle Marie Švermové ošklivý.

Ba, myslím, že i oškliví lidé by měli mít přístup do funkcí.

Ovšem, zda i do vedoucích funkcí v organizaci mládeže, to je pochybné. Už vzhledem k náročnosti teenagerů v tomto směru.

Nevím, zdali byl například odstoupišví předseda ČSM s. Zavasil hezký. Ale rozhodně byl na předsedu příliš tlustý. A určitě moc flegmatický.

Jinak by mu přece to, že je moc tlustý, muselo vadit už dávno.

Ale takových flegmatiků u nás je.

Měli jsme dokonce celý flegmatický humoristický a satirický časopis.

Ale teď už v tom časopise s. Bradáče tisknou karikatury na s. Hendrycha.

Pak jsme měli i jeden flegmatický ústřední orgán.

Ale ten si to včas, možná, že ne včas, ale brzy uvědomil a přestal být flegmatický.

Možná, že v tom také nebylo flegma, ale pevný charakter.

Nikdy jsem si moc ničeho nevšiml, říkal si třeba s. Švestka, tak proč bych si všiml teď.

Pak si ale začali jiní všimát, že si nevšimá, a tak si začal všimát.

Ale vraťme se od flegmatu ke kráse. Nijak bych neprotestoval proti tomu, kdyby se v duchu Marie Švermové — říkám, a soudružka Švermová se snad proto na mne nebude zlobit, úmyslně jen Marie Švermové, poně-

vadž jsem hluboce přesvědčen, že hezkého Zdeňka Hejzlara prazsovala tehdy ona a ne Rudolf Slánský — kdyby se stal předsedou organizace mládeže Waldemar Matuška.

Ovšem sympatičtější by mi bylo, kdyby se v duchu, dejme tomu Rudolfa Slánského, stala předsedkyní organizace mládeže Hanka Mašková.

Nebo Olinka Schoberová (Bérová).

V tom případě, přesto, že jsem s mládežnickými organizacemi měl celký život potíže, bych hleděl i já s nimi navázat nejtěsnější styky.

Ale ač je mi to líto, stejně si myslím, že v organizacích pro dospělé by krása neměla hrát takovou roli. Měli jsme například velice dlouhou dobu jednoho moc hezkého státníka, jak říká Jan Skácel.

Říkalo se o něm obecně, že je velký fešák.

A dohromady se o něm moc víc nevědělo.

Nebylo to ani tak tím nedostatkem informací, o němž se teď tolik mluví a píše, jako spíš tím, že nebylo o čem informovat.

A to nebylo v pořádku.

Poněvadž i na těch nejvyšších místech by měli být alespoň trochu zajímaví lidé.

Když už nic jiného.

Teď ovšem nemáme na tom nejdůležitějším místě nějakého zvláštního fešulína, jak říká Boženka.

Padají mu při řečnění brýle.

A dokonce se mi zdá, že je trochu podobný Hurvínkovi.

Ale říká se, že mu do toho nemluví žádný Špejbl.

Na tom bych si dost zakládal.

Ovšem nevím, zda si to mohu dovolit napsat.

Zrovna já.

Nejsem už dávno žádný krasavec. Ba, když se na sebe podívám zcela objektivně, jsem už značně opelichaný.

LL. č. 8. 18. dubna 1968

Vladimír Maňák

Sloboda prejavu a akčný program

Pod sľubným názvom „Socialistický demokratizačný proces sa nezastaví“ priniesla Pravda 10. apríla t.r. výťah z prejavu s. dr. Vasilu Biľaka na pléne ÚV KSS. Žiaľ prejav prívelfmi pripomína podobné vystúpenia spreď decembrového a januárového pléna, najmä keď si ho skonfrontujeme s akčným programom KSC, ktorým ironickou zhodou okolností uverejňuje to isté číslo Pravdy.

Vtedy, keď každý občan, ktorému nie je otázka demokracie v našom štáte ľahostajná, naliehavo žiada a hľadá záruky, že starý systém a staré praktiky sa nebudú môcť vrátiť, hovorí dr. Biľak: „Akékoľvek

obavy, že by sa v súčasnosti (prečo v súčasnosti? a čo v budúcnosti? — V.M.) mohol zdravý socialistický demokratizačný proces zastaviť, sú neopodstatnené už aj preto, že cestu k nemu otvoril Ústredný výbor strany na základe vlastného poznania a plne si uvedomuje, že iba prekonanie všetkých deformácií a utvorenie takých trvalých záruk, ktorým znemožnia ich opakovanie, zabezpečí zdravý rozvoj strany a spoločnosti...“ Okrem toho, že sa v tejto vete vyskytuje slovo (žial len slovo) „záruky“, máločo sa ona odlišuje od toľkých podobných vyhlásení z minulosti, napr. z r. 1963, keď aj s. Novotný tvrdil, že najlepším dôkazom, že obrodný proces je úplný, je fakt, že sám Ústredný výbor... atď, atď.

Hľadáme však či vo vystúpení dr. V. Biľaka nájdeme, v čom konkrétne vidí on tieto záruky. Dnes, keď je už kódomu jasné, že medzi týmito zárukami nemôže chýbať to, že se pripustia a legalizujú aj opozičné názory, názory menšiny, dr. Biľak považuje za najdôležitejšie bojovať práve proti týmto menšinovým názorom: „Oživujú sa myšlienky národného, kresťanského a iného socializmu,“ hovorí. Ale „nám komunistom ide o základné: dostať do súľadu socialistické ciele, vychádzajúce z ideológie marxizmu-leninizmu, s metódami práce strany, štátnych, spoločenských a hospodárskych orgánov a organizácií. A to, že „vo veľkých historických obratoch vždy sa vyskytujú jednotlivci a skupiny, ktoré rôzne pristupujú k nastolovaným problémom“, dr. Biľak považuje za „tíenisté stránky“ súčasného obrodného procesu!

Ako vravím, v tom istom čísle Pravdy uverejnili akčný program KSC, ktorý je — ak dobre rozumiem — záväzný pre všetkých komunistov, teda aj pre dr. Biľaka. V ňom sa jasne hovorí: „Právnymi normami... treba zaručiť slobodu prejavu i menšinových záujmov a názorov,“ a „buržoáznej ideológii možno čeliť len otvoreným ideovým bojom pred tvárou všetkého ľudu“. Logicky z toho vyplýva, že tieto názory, ako aj táto ideológia, musia byť verejne publikované, a tí, čo s nimi nesúhlasia, aj keď sú vo väčšine, musia s takými názormi a ideológiou zvieť názorový boj a presvedčiť ľudí, čo je chybné či nereálne, naivné či dokonca hlúpe na týchto názoroch a na tejto ideológii. Rozhodne si tento názorový boj nemožno predstavovať tak, že — ako aj v tých neblahých rokoch — sa vyhlásia za „tíenisté“ či „naivné“.

Tieto požiadavky, v ktorých práve budú (ak sa splnia) jedny z hlavných záruk vybudovania (nie nastolenia, preboha!) a zachovania demokratického systému u nás, zdorážňuje akčný program preto, lebo „socializmus musí priniesť pre plné uplatnenie osobnosti viac než ktorákoľvek buržoázna demokracia“ (Akčný program KSC). Vieme dobre, že každá skutočná buržoázna demokracia (pravda, nie obmedzená, ako napr. v Grécku nebo Španielsku) zaručuje aj hlásanie komunistických názorov, teda názorov pre buržoázny